

Generativ AI och GPT

Generativ AI (GAI) är en typ av artificiell intelligens som kan skapa nytt innehåll eller data baserat på befintliga exempel. En GAI kan alltså skriva text, skapa bilder, komponera musik eller generera kod genom att lära sig från stora mängder av tidigare data.

GPT står för *Generative Pre-trained Transformer* och är en avancerad språkmodell som analyserar stora mängder information och använder den för att skriva unika sammanhängande texter. GPT är en modell som lärt sig att förutsäga vilket ord som kommer efter ett annat ord i en mening, och är alltså inte en sökfunktion. Generativa textmodeller som GPT finns idag inbyggt i en mängd olika verktyg och tjänster. En av de mest kända generativa AI-verktygen är ChatGPT, som är en textbaserad chattrobot som kan svara på frågor, föra samtal och skriva olika typer av texter. ChatGPT har tränats på miljontals texter från internet och kan därför generera nya texter som låter naturliga och meningsfulla.

Idag är vissa GAI-verktyg uppkopplade mot internet medan andra inte är det. Det innebär att vissa har tillgång till ny information medan andra bara innehåller den information motsvarande den data modellen blivit tränad på. Var observant på detta då det kommer att kunna påverka svaren som genereras.

Lärandeprocess och examination

Själva processen, då du arbetar dig fram till och formulerar svar, är en central del av lärandet. Att öva på sådana färdigheter är på flera sätt lika viktigt som själva svaret. Prata alltid med dina lärare och kurskamrater om lärandemålen på kurser och hur AI-baserade verktyg passar in i era processer och examinationer.

Examination i högre utbildning är en kontrollfunktion. Din examinator har en juridisk skyldighet att kunna fastställa att du kan det som förväntas på kursen. Du kan tänka på din examinator som en som ska garantera, inför en kommande arbetsgivare, att du har kompetens motsvarande det som dina betyg visar. Examinationen är också ett stöd för dig som student då du kan få tillfälle att se vad du lärt dig och vad du ännu inte har förstått.

Ibland skriver GPT texter som inte är korrekta eller relevanta. AI ljugar inte avsiktligt men mönstret att infoga felaktigheter är svårt att förutsäga. Som student är du alltid ansvarig för det du lämnar in för examination, oavsett vilka verktyg du har använt. Det är därför viktigt att till exempel kontrollera att AI-genererad text stämmer med verkligheten och att du själv kan stå för det den uttrycker.

Du behöver utveckla egen förståelse och kunskap inom det ämne du studerar. AI kan automatisera och avlasta dig, men din lärandeprocess måste vara din egen.

OBS! Innan du använder GAI för studieuppgifter som ska lämnas in, var noga med att ta reda på vilka sätt som anses OK i just den kurs du läser. Det kan variera från kurs till kurs och från examination till examination. Du kan också behöva ange på vilka sätt du använt AI.

Lathund till ChatGPT och annan generativ AI

Bra att tänka på

För att använda många GAI-tjänster, som till exempel ChatGPT, behöver du själv skapa ett konto eftersom du inte får något genom universitetet. För ChatGPT behöver du ett konto hos OpenAI. Många gånger är det så att det som skrivs in i dessa tjänster kommer att sparas och du har ingen möjlighet att få något raderat. Lägg därför inte in känslig information om dig själv eller andra. I dagsläget är versionen ChatGPT 3.5 gratis men i och med att detta är ett kommersiellt verktyg finns det inga garantier för att ChatGPT fortsättningsvis kommer vara fritt tillgängligt.

Några tips på hur du kan använda GAI

GAI kan användas på flera olika sätt i dina studier och här i tabellen kan du hitta flera exempel. Det finns idag många andra GAI-verktyg utöver ChatGPT och som bättre kan ge dig insyn i var informationen i svaren kommer från. Ett sådant verktyg är till exempel Perplexity. Elicit kan hjälpa dig att hitta och bearbeta information i en artikel och Grammarly ger dig språklig feedback på din text.

Observera att gränserna för tillåten och o tillåten användning inte alltid är lätta att dra. Var observant på om du märker att du låter AI:n göra jobbet så att ditt lärande inte blir lidande.

Kategori	Beskrivning	Exempel
Bollplank	AI genererar alternativa sätt att uttrycka en idé.	Skriv frågor i GAI och använd <i>Regenerate response</i> -funktionen för att titta på och jämföra alternativa svar.
Meningsmotståndare	AI agerar som en motståndare för att utveckla ett argument.	Använd GAI för att förbereda dig för diskussioner. Fråga om motargument eller be om olika perspektiv i en fråga.
Guide vid sidan	AI fungerar som en guide	Fråga GAI om råd för hur du ska lära dig ett specifikt koncept. GAI kan t.ex. användas för att stödja språkinläring.
Personlig handledare	AI handleder och ger omedelbar feedback om framsteg.	Be GAI om personlig feedback baserat på information som du tillhandahåller (t.ex. provresultat).
Felsökare	AI assisterar under en lärandeprocess	Be GAI om rättningshjälp för texters språkriktighet, programkod m.m.
Utforskare	AI tillhandahåller verktyg för att utforska och ställa frågor till text och data	Tillhandahåll grundläggande information t.ex. en text och skriv olika frågor i GAI för att ta reda på mer om innehållet.
Studiekamrat	AI hjälper till att reflektera över inlärningsmaterial.	Förklara din nuvarande förståelsenivå för GAI och fråga efter sätt att få hjälpa med att studera ett visst material. GAI kan också användas för att t.ex. lägga upp pluggscheman med inläsning, föreläsningar och andra studieaktiviteter eller hjälpa till att förbereda en jobbintervju.
Bedömare	AI beskriver kunskapsnivån och bedömer den.	Genom att interagera med GAI i en handledningsliknande dialog kan du be GAI att producera en sammanfattning av din nuvarande kunskapsnivå.

Några tips för att skriva bättre promter

Genom att följa dessa tips kan du förbättra dina resultat när du använder GAI och få bättre svar på dina frågor.

Undvik slang och förkortningar: GAI förstår de flesta vanliga ord och fraser, men den kan ha svårt att förstå slang eller förkortningar.

Var tydlig och specifik: Ju tydligare du är i din fråga, desto mer sannolikt är det att du får ett relevant svar. Förse chattroboten med information den ska utgå ifrån. Du kan be chattroboten att anta en viss roll, exempelvis en känd person eller en typ av expert.

Var tydlig med önskat format: Om du vill ha svar i ett specifikt format, som en punktlista, en tabell, en sammanfattning eller en längre beskrivning, specificera detta i din prompt för att få önskat resultat. Du kan också specificera om du vill ha hjälp med en specifik typ av text.

Var tålmodig: Ibland kan det ta lite tid att generera ett svar. Var tålmodig och vänta en stund på att den ska generera det bästa svaret.

Prova olika formuleringar: Om du inte får det svar du letar efter, prova att formulera din fråga på ett annat sätt. Ibland kan en annan formulering ge bättre resultat.

Ge konstruktiv feedback. För att förbättra svaren kan du beskriva vad som saknas eller vad behöver förbättras för att AI:n ska förstå dina preferenser bättre.

